

БЕЛА РУСКА ИДЕЈА ИВАНА ИЉИНА

Божански национализам

„Не постоји човек који жели тако страсно као Рус. Када бисмо могли ту руску жељу ставити у затвор, под тврђаву, та тврђава би експлодирала.”

Жозеф де Местр

Пише: Драган М. Ћирјанић

Иван Иљин и Жозеф де Местр, та два филозофа конзервативне мисли о држави и хришћанству, сваки у своме времену, писали су своја најбоља дела у емиграцији, бежећи од Револуција које трају. Француз у Санкт Петербургу, Рус на западу. Данас, као да се више нема где побећи од духа Револуције, што је метастазирао у глобализму модерног света. Па ипак, оба човека нам указују на пут светлости, на врата спаса...

И заиста, ова де Местрова мисао о руском духу, као да сажима у себи праву природу, снагу и утицај дела Ивана Александровича Иљина, на оковану, опљачкану, понижену и

оклеветану Русију, затворену у шупљу тврђаву Модерног доба. Само, што место експлозије, видимо и осећамо мистично и страшно зрачење његове Беле идеје. Живео је, патио, својим животом сведочио, и предвидео велики повратак те белине у Русију. И дочекао. Човек је жив док му дело живи. Ово је, за Русију само почетак...

Као што свака политика–идеологија има своју религију, тако и сваки велики владалац–државник има свога философа који га надахњује, усмерава и осмишљава. Иљин драму савременог света види као духовни рат, чији религиозни карактер одређује све остале аспекте живота.

Философски погледи Ивана Иљина, његове пророчке речи, добијају своју потврду у данашњем свету и посебно у животу пробуђене Русије.

Иван Александрович Иљин је философ–лекар, сигурни духовни кормилар данашње Русије која лагано излази из столетне смуте и ослобађа се заблуда модерног доба. Али спасење је још далеко. Улог је велики. Живот Русије и руског света је на прекретници. Све је страховито убрзано. Приближавамо се тачки завршетка једног доба и још неизвесног почетка новог. Силе су на своме врхунцу. Све је доведено до усијања. Сувише смрти је иза нас. Свет је постао гробље наших илузија. Магла хаоса прекрила је хоризонт. Само ретки виде оно што се рађа. Повратак је Великог Времена. ¹

Више него икад, постало је јасно да живимо у великој лажи. Лагани смо све време, систематски, о прогресу, егалитаризму, демократији, ауторитаризму, људским правима, сопственој историји... Никада јасније него данас, ми можемо видети, дуго скривани савез хуманих, комуноидних, либералних идеја, са безочним интересима светске олигархије, да се створи један свет људских сенки, ликвидан, слузав и трулежан, у коме ће се кретати капитал и крокодили у људском облику, без својих природних непријатеља. Ни живот ни смрт. Вечно труљење у тами. Само једна реч, Мочвара, слика је тог света. Слика света владајућег поретка Модерне. Комунизам је брутално чистио терен за наступајући либерализам. За лакши проток капитала. Бољшевичка револуција је само фаза глобализације. Револуцијама, плебејски дух материјализма, пуштен је из боце и цивилизација новца завладала је светом. Европски човек, његова култура и аутентична Европа традиције и хијерархије, стоје на путу, мета су и разлог свих Револуција и њихових поклича егалитаризма. Разлика између либералног капитализма и комунизма је разлика између куге и колере. Горка истина је пред нама и човек не зна шта би са њом. Међутим, парадоксално, спас је на дохват руке. Борба светова је у нашим срцима...

Иван Иљин, један је од ретких, мислилаца и учесника тих судбоносних догађаја, у чијем друштву и у чијем делу можемо сагледати битне моменте, узроке, разлоге и последице Руске Револуције, а да не останемо ускраћени за оно „... а шта сад, после свега”? Његова мисао о божанској снази Русије је толико неупитна, јака и онтолошки заснована да се доживљава као неминовност, као гравитација, као нови излазак Сунца. Кроз њега смирено говори древна и вечна Русија севера...

Рођен 1883. године у Москви у племићкој породици високог царског чиновника од древног рода Рјурика и мајке, Немице, фон Штадион, која је удајом прешла у православље, Иљин је добио најбоље класично образовање и докторирао је на Правном факултету Московског универзитета. Хегелове идеје о држави, праву, нацији, монархији и хришћанству (на којима је и докторирао – „Философија Хегела као наука о конкретности Бога и човека”), постале су философска основа Иљиновог органског погледа на свет. Руски свет, његова судбина, био је за Иљина дах и смисао целокупног његовог дела. Руска Револуција дала му је разлог, оштрину и снагу да постане философ и идеолог руског национализма и његове Беле идеје. У својим философским погледима он је изванредно спајао највише вредности европске традиције са руским духовним искуством.

Ишчезавањем аристократског принципа из савременог живота и хришћанство је задобило све више и доминантније женскасто-плебејске манифестације, све већег повлачења и бекства од живота у неделотворне облике испољавања. Трагедија свеопште секуларизације је права трагедија хришћанства. Ретко имамо прилику да осетимо вирилно, целовито, дејствујуће испољавање борбеног хришћанства, као што је то, животом и делом сведочио Иван Александрович Иљин. Можда још само у делима Константина Леонтјева и Николаја Берђајева. Снажне личности дају снагу и вери и њен прави ранг. О чему год да пише, Иљин је прожет и надахнут осећањем божанског, које је арбитар свега, у приватној и јавној сфери живота.

Традиционална Русија је тонула пред његовим очима у вртлогу грађанског рата. И сам је, за кратко, имао илузију о Прелазној влади и фебруарској револуцији. Права истина о трагедији Русије, је тиха издаја њене елите. Велики део те елите је био носилац либералних, масонских и антмонархијских идеја, које су пале на испиту историје у тим судбоносним данима. Цар и круна остали су сами. Светост Русије је оскрнављена. Русија је постала плен тамних сила и осветничких инстинката мржње... „И ето, тачно схватити револуцију значи схватити је не само као казну зле воље, већ и као заблуду добре воље. Зато ће руски народ моћи да избави из раља револуције само онај ко се врати првобитним изворима праведности и обнови ту стару традицију руске душе и руске историје” (Иљин, „У потрази за праведношћу”). Згађен дешавањима и осветничким терором после большевичког Октобра, бива неколико пута хапшен и привођен, да би

1922. године, у тзв. „философским бродовима” био депортован заувек из Русије (заједно са Н. Берђајевим, Н. Лоским, С. Франком, С. Булгаковим и другима). Отишли су, и у ватри патње и вере, свој бол претопили у вољу за победом и слободом Русије...

„Патриотизам може да живи и живеће само у оној души за коју на земљи постоји нешто с вето

, која је живим искуством (можда сасвим ,ирационалним’) доживела објективно и безусловно

достојанство тог светог и препознала га у светињама свог народа

” („СТИЦАЊЕ ОТАЏБИНЕ”)... Остављали су отаџбину поседнуту злим силама. Нова држава, суштински није имала никакве везе са правим интересима руског народа. У стварности, најмање је била за народ и за интересе радничке класе у чије име је Револуција изведена. Била је страна и радикално отуђена од народа којим је управљала. Сви сведоци тог времена се слажу, да су бољшевичка револуција и стварање СССР били, јеврејски етнички покрет, са сопственом, Русији страном, агендом уништења традиционалне Русије и њеног пљачкања и уситњавања... Сећајући се живо тих година терора, у демонима поседнутој Русији, Иљин пише: „... Сатански људи се познају по својим очима, осмеху, гласу, речима и делима. Ми Руси смо их видели уживо; ми знамо ко су и одакле долазе...”

Новостворена држава СССР, суштински, ништа заједничко са руском нацијом није имала. Чак ни име... „Тако су, захваљујући комунистичкој једнакости, Руси губили све, а нису добијали ништа...” Распаљена демонима обећане праведности, та држава је разградила божанску структуру, која је Русију изградила и одржала... „Интернационализам пориче отаџбину, националну културу, сам национализам, духовни акт самобитно-националне структуре. Интернационалист, будући у духовном погледу

НИКО

, жели одмах да постане ,свечовек’, а то му не полази за руком јер је свечовечанство ДУХОВНО

стање које може бити доступно једино духовно и национално самопотврђеном човеку. Оно што се открива бездуховном интернационалисти, није ,сведочанство’ већ елементарна животна низина која не нуди културни успон и процват већ општу деградацију и опште стапање

... Човек се рађа у крилу своје породице и свог народа, он је – њихово чедо, они му дају примарно устројство његовог тела, душе и духа; њихово збацивање са себе није у његовој власти, он може једино да не култивише у себи духовну висину свог породичног и националног принципа и да јој претпостави елементарну, животну низину” („О националном васпитању”)... Иљин је емигрирао у Немачку и тамо се активно бавио борбом против Револуције, пишући чланке и држећи предавања. Припадао је десном крилу беле емиграције. Убрзо је ступио у везу са командантом Беле армије, легендарним бароном Петром Николајевичем Врангелом и ставио се у његову службу... У једном писму Врангелу, он каже: „У армији коју водите, најдрагоценије ми је њено надахнуће, које се већ претворило у вољни карактер. То надахнуће је у својој основи религиозно

, тај карактер је у својој изградњи
витешки
. Историја човечанства добила је нови
витешки

ред. Русија се срушила зато што таквог реда у њој није било. Без таквог реда Русија се неће препородити. Пад бољшевика и крај револуције не смеју значити крај тог реда, него ојачање истог. Идеја тог реда мора бити освешћена, изговорена, раскривена у свој њеној државно-патриотској снази.”

Код Иљина, почиње да се обликује интегрални поглед на борбу за Русију. Од, до тада идеолошки некохерентне Беле армије, он ствара кроз њу, целовиту идеологију руског патриотизма... „Стапајући свој живот са животом своје отаџбине, ја доживљавам *дух свога народа*

као безусловно добро и безусловну
снагу

, као некакво

Божанско ткиво на земљи

и, у исто време,

поистовећујем себе с том живом силом

добра, осећам да сам

ношен њом

, да сам

снажан њеном

снагом, да сам правичан њеном правдом и правичношћу, да побеђујем

њеним

победама, да постајем живи сасуд или живи

орган

своје отаџбине и да у њој имам своје духовно

гнездо

...” („Пут духовне обнове”)

Цела Европа је у том периоду тражила одговоре на изазов бољшевизма и Модерне, у разним видовима и комбинацијама националних вредности, религије и нове социјалне политике, познате под оним што је касније названо „конзервативна револуција”.

Дискредитована касније у току Другог светског рата, са погрешном расном политиком немачког нацизма (антисемитизам и нарочито антисловенство), „конзервативна револуција” Европе остала је духовно-политички трезор идеја, неживљена појава, могућност која ће, ојачана искуством пораза, пронаћи свој пут у скорој будућности. Или Европе више неће бити. Посматрано из данашње перспективе, све говори, да је током рата, закулисним радом окултних снага и изазвана таква расна политика Немачке, да би Европа била лишена, пажње вредних идеја у духу „конзервативне револуције”, за дужи период и да би се стекла „морална” снага победника за дисциплиновање и „кривицу”

аутентичне Европе.

Иљин је у фашизму међуратног периода видео реакцију Европе на претећи болшевизам и одговор *национално-патриотских осећања*... „без којих ни један народ не може да осигура своје постојање ни да створи своју културу”. Видео је покрет који ће стати на пут интернационализму и сваковрсном растакању државног ткива. Поред многих позитивних страна, фашизам, тј. национал-социјализам је направио и низ компромитујућих грешака као што су изразито непријатељство према хришћанству, култ и арбитрарност партије и тенденције ка цезаризму његових челних људи. Због својих ставова према текућој немачкој политици која није дозвољавала Иљинов аутономни антикомунизам, не желећи да буде инструментализован, напушта Немачку и одлази у Швајцарску, где наставља свој философско-религиозни рат са обезбоженим модерним светом буржоазије и болшевизма. Све до своје смрти, 1954. године.

Са особеношћу руског света, Иљин је поставио идеолошке темеље нове руске државе и њене националне политике у духу конзервативне револуције. Знао је и предвидео колапс совјетске државе. Са стрпљивошћу лекара и очинском љубављу, он проницљиво и танано, никад не губећи велику слику из вида, говори о свим важним стварима политике и државе, као и о духовним и душевним питањима свакодневног живота.

Иљин је и изванредан психолог. Знајући шта је Револуција уништила у срцима људи, чврстину религиозног убеђења, он зналачки иде путевима осећања, душе и нагона, тражећи у срцима искру вере кроз љубав према узвишеном. За њега је важан појам очигледности, јер... „наше време ни у чему толико не оскудева колико у *духовној очигледности* ...

Траг који води духовној обнови и препороду треба наћи... На једини начин који је дат човеку:

удубљивањем у себе

... Не у свој лични, чисто субјективни живот... већ у свој

надлични

,
предметносадржајни

,
духовни посед

...” Целовит човек, по Иљину увек тежи најбољем, јер га неки тајанствени глас зове ка савршенству... „Човек је и позван да на земљи буде управо дух... Човек не може да ствара културу ако не доживљава себе као оног који зна шта треба да оствари у свом културном делању. ‚Стваралац’ без вишег начела, без идеала коме служи, не ствара већ даје слободу својој вољи, ‚игра се’, ‚забавља’, или просто прави скандале... (као Пикасо и други модернисти). Нове генерације које долазе после нас морају да схвате да пијетет

према Богу не унижава човека већ први пут довршава његово биће и уздиже га.” („О осећању одговорности”)

Религиозно питање је код Иљина централно и због њега се води рат... Тајна Револуције је, поред свих материјалних уништења, пљачки и глади, да духовно заведе човека и стави га пред религиозни испит. Тај сурови испит је пред сваком руском душом постављен на директан начин. Ко си ти? У шта верујеш? Да ли волиш то, у шта верујеш? Да ли си томе лојалан? И нема бежања од одговора. Наћи ће те где год да се кријеш. Кушачи ће питати, да ли си за Бога или против Њега. И нико није у Русији избегао испит. Од Цара до последњег војника... У свету је у току религијска селекција и далеко од тога да је завршена... Победио је онај ко је изгубио све, да би у себи сачувао Бога. Тако је Иљин говори војницима Руске добровољачке армије у Берлину, 1923. године.

У свом чувеном и најважнијем делу „О супротстављању злу силом”, Иљин полемише са религиозно-моралистичким ставовима Лава Николајевича Толстоја. Његово бекство у несупротстављање злу силом из моралних разлога, по Иљину има корене у рационализму и у моралној самоизолацији, која није повезана са заједницом. Подвојен и плашљив у себи није кадар ни за какав херојски занос... „Сентиментални моралиста не види и не разуме да је право нужан и свети атрибут човечјег духа... и да ограђивање духовног процвата човечанства на земљи није могуће изван присиле друштвене организације... Овде његово лично духовно искуство ћути, а душа која сажалева запада у ‚пророчанско‘ негодовање. Као резултат овога, његово учење представља облик *правног*

државног

и патриотског нихилизма

.” Иљин, за оне који у држави имају ауторитет и моћ, која долази од Бога, каже да носе и тежину одговорности пред лицем Бога и да делом припадају другом свету, тј. свету смрти. Они стоје као чувари благостања осталих и спремни су да, у случају опасности, у одбрани изгубе и живот... „Ако грчки појам аристос – најбољи, треба разумети у његовом изворном значењу, онда природно можемо питати: после искуства Руске Револуције, ко се усуђује порицати аристократску природу суверености?” Борба до смрти је садржана у самом принципу сувереног ауторитета. Истински, суверени ауторитет је жива драма у којој одлука вође и деловање одбране, одлучују судбину целог народа. То је драма воље, племства, живота и смрти.

Са Иљином у срцу, руска држава је неуништива. Као да ужижује све духовне снаге Русије, ка Цару, ка врлини, ка држави. То је снага човека који у себи носи целокупно европско искуство. У божанском, он види снагу, лепоту и близину смрти. Иљинова мисао опстаје и у овом нашем времену, као актуелна, јер је глас и оваплоћење божанске Традиције. Традиције која је створила особени руски свет аријевске културе. Надахњује

нову елиту да се врати примарним функцијама и преузетим одговорностима и ствара структуре божанског постојања, борећи се против демонски заводљиве празнине Модерне.

Иљин је дуго писао своје дело о монархији. Није га завршио. Говорио је да свака нација има свој јединствени, органски пут самоодржања. Када је Русија у питању Иљин је монархиста, јер је то у природи руског човека, али зна да је то данас деликатно питање повратка. До сазревања услова дуг је пут а до тада, Русију може да води само *национална, патриотска и ауторитативна, васпитна и препородитељска – диктатура*

Иљин је васпитач пре свих, руске елите, којој намењује преузимање одговорности за повратак Русије својим светим задацима отеловљења божанског поретка на земљи. Једноставно и очигледно, он нас учи, да је сваки национализам у тесној повезаности са религијом. И питање монархије је религиозно питање. Само монархија даје прави амбијент православљу. Живот државе није могућ без вере. То је онда само одложена смрт нације. Руски национализам, божански надахнут, тек чека своје пуно остварење. Духовни опричници љубави чуваће срце Отаџбине.

Иљин је велики мислилац примењеног хришћанства. Витализам и воља за победом, дају вери крилатост и креативну животну снагу преображаја свега у узвишено и одговорно пред Богом. Патња и бол га не паралишу већ оплемењују за тектонску промену човека, за скок ка божанском. А божанско, за Иљина је друго име за Русију, о којој сања, пише и коју лечи смелим саветима о повратку изгубљене светости.

Сувише дуго православље живи у унутрашњем, затвореном и приватном кругу, који не прожима јавну сферу живота. Иљин даје конкретну визију тог пожељног преображаја. Иљин је борбени хришћанин. Његово хришћанство је државотворно, страхотно и племенито. То је хришћанство Руса, који је сатани погледао у очи.

Као философ државе и права, Иљин је Белом идејом формулисао принципе који обезбеђују будућност Русије. Његове поставке о државном устројству, дају легитимну и ефикасну животну снагу руском национализму, да одговори на све сатанске изазове Модерне. Вођен божанским начелима у јавном и приватном животу, руски човек треба само да сачува свој духовни универзум.

Тајна лежи у срцу сваког човека, да себе схвати као део заједнице, нације – проширене породице. Нација се ствара кроз историју и кује се, у патњи и вољи за опстанком, у јединствену заједничку судбину. Божанска и органска, нација је једини могући отпор протоку новца-демона, те ликвидне супстанце што у животу одржава метаструктуре капитал-комунистичке глобалне Мочваре.

Сва несрећа савременог света је што се те свете везе сваког појединца кидају од осећања везаности за нацију. Поседнути демонима Модерне, људи замењују своју божанску слободу за слободу својих телесних жеља, не схватајући да пропадају у живо благо без повратка. Човек нације, тежи ка сопственој висини а модерни човек пада у амбис својих краткорочних задовољстава.

Мочвара постаје судбина Атлантиса, која живим блатом капитализма прождире цивилизације и нагриза обале Континента. Сувише дуго, Свети Ђорђе није јахао Европом.

Иљин није „реакционар”, рестауратор онога што је било. Он нема пориве реванша за октобарски пораз. Обраћа се као Рус Русима. Са сигурношћу и ведрином светаца што нас, погледом вечности гледају са зидова наших храмова, као пророк, говори о Отаџбини будућности, где заједно бораве љубав и моћ, лепота и бол, песма и мач.

И шире гледано, његова Бела идеја је песма беле расе, оличене у Русима. Песма нас Аријеваца, чију заставу носе Руси. Бела идеја је наша воља за победом. Наша бруталност у одбрани своје лепоте. Она је сами дух наше победе. Русија је одувек имала своју Белу идеју и њене носиоце. Белој идеји се приносе жртве. Она се брани суровошћу, чији легитимитет почива у божанском.

Обрачун са Мочваром Левијатана биће жесток. И нико неће бити поштеђен питања: „На чијој страни си? Уз Бога или против Њега?”

Симболички гледано, спајајући у себи руско-германску крв, старих родова Европе, Иљин, кроз спас и опстанак Русије, говори и о опстанку аутентичне Европе.

И нема илузија. Са демонима либерализма у себи, нема пута ка Златном добу. Путеви крви нису путеви новца. Семе Беле идеје одавно је посејано. Та идеја осветљава све до последњег. Према њој се све успоставља... Наш идеал! Иљин се подухватио да опише наш пут ка идеалу. Испуњен, Богом надахнут, живот човека, је пут ка том идеалу.

Бела идеја говори колико су наши митови живи. Колико управљају нама. Бела идеја је наша животна снага.

Бела идеја је наше колективно сећање на срећу и златни период, који, нагонски вођени, хоћемо да поново изградимо. По сваку цену.

Бела идеја је идеја обожења Русије, чије порекло зрачи северним сјајем. И овај велики философ Севера као да нас подсећа на глас што нам долази из дубине времена: „Мач је наш крст.”

На гробљу Донског манастира у Москви, затворио се један круг. Тамо су, 2005. године, пренесени посмртни остаци Ивана Александровича Иљина. Дуго је био одсутан, а као да никада није ни одлазио. Лутајући дух Беле идеје вратио се Русији, своме Храму. Вратио се један од моћних чувара руског Светог круга. <

Објављено: среда, 2. мај 2016, 16:40h

Напомене

1 Асоцијација на наслов романа *Le retour des grand temps* Жана Парвулескоа.